

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14555,Strajki-na-Gornym-Slasku-i-w-Zaglebiu-Dabrowskim-13-28-XII-1981.html>
19.05.2024, 12:14

Strajki na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim 13-28 XII 1981

"Strajki na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim 13-28 XII 1981"; protesty przeciwko wprowadzeniu przez władze PRL stanu wojennego rozpoczęły się nocą i we wczesnych godzinach rannych 13 XII 1981. Ponieważ był to dzień wolny od pracy (niedziela) objęły one wówczas nieliczne czynne zakłady i przedsiębiorstwa o ruchu ciągłym (kopalnie, huty). Bezpośrednim powodem wybuchu strajków były napływające do zakładów informacje o zatrzymaniach działaczy poszczególnych ogniw „S”. W tym czasie załogi nie miały jeszcze rzetelnej wiedzy na temat wprowadzonego kilka godzin wcześniej stanu wojennego, dlatego też protesty nie od razu i nie wszędzie przyjęły formę zorganizowanych strajków okupacyjnych – początkowo dochodziło do spontanicznego przerywania pracy, odbywały się masówki. Część z nich przekształciła się w regularną akcję strajkową, powołano KS, m.in. w Hucie Katowice czy w KWK Staszic. Załogi innych zakładów wstrzymały się z podjęciem ostatecznej decyzji o rozpoczęciu protestu do poniedziałku, aż zakłady będą miały pełną obsadę. W dn. 14-15 XII akcje strajkowe w regionie osiągnęły punkt kulminacyjny: w woj. katowickim strajkowało kilkadziesiąt zakładów pracy – kopalnie, huty, przedsiębiorstwa transportowe, fabryki, jednak w wielu miejscach, pomimo starań, strajków nie udało się zorganizować. Podstawowy pakiet żądań w strajkujących zakładach stanowiły zazwyczaj dwa punkty: uwolnienie wszystkich osób aresztowanych i internowanych oraz zniesienie stanu wojennego. Pojawiło się też m.in. żądanie przywrócenia swobód związkowych (w KWK Borynia), powołania Rządu Tymczasowego, rozpisania przedterminowych wyborów do Sejmu, przestrzegania porozumienia jastrzębskiego (w KWK Wujek). Władze już 13

XII przystąpiły do likwidacji protestów. Z użyciem siły udaremniono próbę strajku w Hucie 1 Maja w Gliwicach, co w resortowej nomenklaturze określane było mianem odblokowywania protestujących zakładów. Akcje te prowadzono zazwyczaj według podobnego scenariusza: blokada zakładu przez wojsko i demonstracja siły przy użyciu sprzętu pancernego, forsowanie czołgami bram i ogrodzeń, wejście na teren zakładu oddziałów MO wspartych armatkami wodnymi, petardami i gazami łzawiącymi. Nieodłącznym elementem większości pacyfikacji było brutalne bicie strajkujących przez ZOMO. W ten sposób 14 XII spacyfikowano m.in. strajki w KWK Wieczorek, KWK Halemba czy w Hucie Baildon. Oczekiwanych rezultatów nie przyniosła natomiast pacyfikacja Huty Katowice, której pracownicy na nowo podjęli protest. 15 XII przeprowadzono pacyfikację KWK Staszic i 9 kopalni na terenie Rybnickiego Okręgu Węglowego. Podczas pacyfikacji KWK Manifest Lipcowy w Jastrzębiu pluton specjalny ZOMO użył broni palnej, w wyniku czego czterech górników odniosło rany postrzałowe. 16 XII w Katowicach funkcjonariusze ZOMO strzelali ostrą amunicją podczas pacyfikacji KWK Wujek – od kul zginęło 6 górników, 3 kolejnych zmarło w szpitalu w wyniku odniesionych ran. Pacyfikacja Wujka była momentem przełomowym. Na wieść o jej tragicznym finale część strajków wygasła dzień później (KWK Andaluzja, KWK Julian, Fabryka Zmechanizowanych Obudów Ścianowych Fazos), inne przez krótki okres jeszcze kontynuowano, np. w jastrzębskiej KWK Borynia, której załoga przygotowywała się do czynnej obrony, lecz ostatecznie zakończyła protest 18 XII. 20 XII strajk pod ziemią zakończyli górnicy KWK Anna w Pszowie. W tym dniu w województwie strajkowano już tylko w Hucie Katowice oraz w KWK Piast i KWK Ziemowit. Strajk w hucie skończył się 23 XII, dzień później wyjechali na powierzchnię górnicy Ziemowita. Górnicy z Piasta, jako ostatni nie tylko w województwie, ale też w całym kraju, zakończyli protest 28 XII. Według szacunków w dn. 13-28 XII 1981 na Górnym Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim odbyło się ok. 50 strajków lub prób ich organizacji. 25 strajków stanowiły protesty podjęte w kopalniach. Spośród 979 os. zatrzymanych za udział w strajkach wyrokami sądowymi skazano 121, kilkaset – orzeczeniami kolegiów ds. wykroczeń, ok. 1445 os. zwolniono

z pracy.

Jarosław Neja

[Katowice, Region Śląsko-Dąbrowski](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)